

Metodický list

Měnová báze

I. Definice a obsah

Měnová báze (rezervní peníze) zahrnuje oběživo a rezervy, které drží obchodní banky a družstevní záložny (od 2012) na účtech u centrální banky. Obě tyto položky představují **užití měnové báze**.

- oběživo je hotovost držená domácnostmi i firmami a hotovost v trezorech bank a družstevních záložen (od 2012).
- rezervy bank a družstevních záložen (od 2012) zahrnují povinné minimální rezervy a volné rezervy na účtech u centrální banky.

Měnová báze vyjadřuje vztahy centrální banky vůči ostatním sektorům v ekonomice. Proto protipoložky měnové báze představují vnější sektor, vládní sektor, bankovní sektor a nebankovní sektor. Tyto faktory ovlivňující výši měnové báze se označují jako **zdroje měnové báze**.

Metodika sestavování měnové báze je sjednocena na mezinárodní úrovni v rámci členských zemí Mezinárodního měnového fondu. Sestavování a zveřejňování měnové báze slouží především ke statistickým a srovnávacím účelům.

Základní členění položek v měnové bázi:

AKTIVA

Vnější sektor představuje saldo krátkodobých a dlouhodobých pohledávek a závazků centrální banky ve vztahu k nerezidentům v domácí měně i v zahraničních měnách. Tato položka zahrnuje i devizovou pozici ve vztahu k rezidentům (tuzemským bankám).

Vládní sektor vyjadřuje rozdíl mezi aktivy a pasívy centrální banky vůči vládnímu sektoru.

Garanční systém finančního trhu zahrnuje Fond pojištění vkladů a Fond pro řešení krize.

Pohledávky za nebankovními subjekty představují pohledávky centrální banky vůči různým nebankovním subjektům. Mezi ně patří např. banky bez licence.

Čistá ostatní aktiva zahrnují různé jiné položky, např. vlastní prostředky centrální banky, hmotný a nehmotný majetek, pohledávky za obchodními bankami z titulu čerpání oběživa, ostatní vklady obchodních bank u centrální banky, ostatní nevládní vklady, nevládní cenné papíry a účasti atd.

Objem realizovaných operací vyjadřuje sterilizaci volné likvidity, tj. objem poukázek ČNB v držení obchodních bank, družstevních záložen, ostatních nebankovních subjektů a ministerstva financí.

Standby facility zahrnují zápůjční a depozitní facility se splatností jeden den, které umožňují jednotlivým bankám a družstevním záložnám (od 2012) doladit svou denní rezervní pozici tak, aby docházelo k optimalizaci výše zůstatku na účtu platebního styku.

- Lombardní repo (zápůjční facilitita): repo operace sloužící k dodání likvidity obchodním bankám a družstevním záložnám (od 2012). Při jeho poskytnutí se uplatňuje 100% krytí cennými papíry, zpravidla státními pokladničními poukázkami a poukázkami ČNB. Úvěr je úročen lombardní sazbou. Minimální objem není stanoven.
- Overnight (O/N) depozitum (depozitní facilitita): obchodní banky a družstevní záložny (od 2012) mají možnost uložit si volné prostředky u centrální banky. Jedná se o nezajištěný vklad, je úročen diskontní sazbou. Minimální objem je stanoven na 10 mil. Kč.

PASÍVA

Oběživo představuje závazek centrální banky z titulu vydaných bankovek a mincí, které se nacházejí v pokladnách bank, družstevních záložen (od 2012) a u nebankovní veřejnosti.

Rezervy bank a družstevních záložen (od 2012) zahrnují povinné minimální rezervy a volné rezervy na účtech u centrální banky:

- povinné minimální rezervy jsou banky a družstevní záložny (od 2012) povinny držet na účtech u centrální banky. Předepsaný objem činí 2 % z primárních závazků se splatností do 2 let včetně, a to v české měně i zahraniční měně. Povinné minimální rezervy jsou udržovány v měsíčních cyklech, jsou úročeny platnou repo sazbou.
- volné rezervy představují rozdíl mezi předepsaným a skutečným objemem povinných minimálních rezerv.

II. Zdroje a metodika zjišťování

Podkladem pro sestavování měnové báze jsou údaje přebírané z Bilance ČNB pro analytické účely.

III. Vykazující subjekty

Vykazujícím subjektem je Česká národní banka.